

Lag bunadsjal

Hold deg varm som før i tida og pakk deg inn i et stort, vakkert bondeturkle. Slik lager du det.

NIVÅ:

Det rødlistede ytterplagget har lange tradisjoner i Gudbrandsdalen.

Oppskriften er publisert i Magasinet Husflid nr 2/25, som utgis av Norges Husflidslag. Ansvarlig redaktør er Hanne Kathrine Bratholt. Oppskriften er til privat bruk og kan ikke brukes til kommersielle formål. Den kan heller ikke kopieres eller videreselges.

OPPSKRIFT

Heidal Husflidslag har jobbet med bondeturkle som sin rødliste-teknikk. Oppskriften er basert på gamle plagg og utarbeidet av Kari Oddveig Hansen, Olga Bråtåsveen, Elisabeth H. Johansen og Grete Ellingsbø. Senere er den bearbeidet for Magasinet Husflid.

Tekst, foto og illustrasjon: Helene Moe Slinning

Bearbeiding og utprøving av oppskrift: Helene Moe Slinning og Helene Henriksen

Varmende sjal

Bondeturkle passer både til hverdag og fest. En heklet blonde pynter opp det rillestrikkede sjalet, som har sine røtter i Gudbrandsdalen.

Et bondeturkle er et stort, strikket tørkle eller sjal som finnes i ulike varianter mange steder i Gudbrandsdalen. Det ble knyttet i kryss over brystet og brukt som ytterplagg til folkedrakt og senere til hverdagskjoler og bunader.

Å bonde, eller bunde, er et annet ord for å strikke. Uttrykket skal komme fra nålebinding, en teknikk som er kjent fra vikingtiden og var mye brukt før strikking kom til Norge.

Ordene binde og bunding ble videreført da denne nye teknikken kom. I Gudbrandsdalen har de strikket siden 1600- og 1700-tallet, men det ble ikke vanlig før på 1800-tallet.

Det finnes mange varianter av bondeturkle, både med og uten heklekant, og med litt ulik størrelse og form.

Heidal Husflidslag har skrevet ned en variant med hekleblonde, som er bearbeidet til oppskriften du nå leser. Først strikker du selve sjalet i rillestrikk. Så hekler du hoveddelen av blonden og syr den på sjalet. Deretter hekler du spissene på blonden, før du avslutter med en rad luftmaskebuer rundt hele sjalet.

SLIK STRIKKER DU SJALET:

Legg opp 710 m. Strikk 2 p rett. Ta alltid første m på p løst av. Sett et merke på midten, med 355 m på hver side av merket. Start felling på neste pinne slik:

1. p: Ta 1. m løs av, strikk 1 m, strikk 2 m r sm, strikk r til 4 m før midtmerket, strikk 2 m r sm, strikk 4 m, strikk 2 m vridd r sm, strikk r til det gjenstår 4 m, strikk 2 m vridd r sm, strikk 2 m r (kantmasker).

2. p: Ta 1. m løs av, strikk 1 m, strikk 2 m vridd r sm, strikk r til det gjenstår 4 m, strikk 2 m r sm, strikk 2 m r (kantmasker).

For å få lange og tynne spisser, feller du altså både først og sist på hver pinne, og i tillegg feller du på midten av annenhver pinne = 4 m felt på 1. p, og 2 m felt på 2. p.

Strikk rapporten bestående av 1. p og 2. p 15 ganger til = 16 riller totalt. Deretter feller du på midten av sjalet på hver pinne, slik at 2. p blir slik: 2. p: Ta 1. m løs av, strikk 1 m, strikk 2 m vridd r sm, strikk r til 4 m før midtmerket, strikk 2 m vridd r sm, strikk 4 m, strikk 2 m r sm, strikk r til det gjenstår 4 m, strikk 2 m r sm, strikk 2 m r (kantmasker).

Fortsett å strikke slik i rillestrikk, med 4 m felt på hver p, til det gjenstår ca 42 m. Fell av.

DU TRENGER:

- 750 g finull fra Rauma Garn, svart i farge 436
- Rundpinne nr. 4, 100 eller 120 cm
- Heklekrok nr. 3,5 eller 4
- Nål til å feste tråder med

STRIKKE-FORKORTELSER:

p = pinne
m = maske
r = rett
sm = sammen

HEKLE-FORKORTELSER:

kjm = kjedemaske
lm = luftmaske
st = stav
omg = omgang

250 cm

200 cm

163 cm

200 cm

SLIK HEKLER DU BLONDEN:

Hekle først blondkanten uten spissene: Legg opp 39 luftmasker. Fortsett i filethekling:

1. rad: 3 lm, 2 st, * 3 lm, 3 st*. Gjenta fra * til * ut omg.

2. rad: 5 lm, 3 st, * 3 lm, 3 st*. Gjenta fra * til * ut omg.

Fortsett å hekle som vist i svart del av diagram A. Retningen på buene er vist med røde piler i diagram B.

Buene hekles som del av diagrammene slik: Ved slutten av rad 6 hekler du 6 lm. Dette blir innerst i buen. Fest med 1 kjm i overgangen mellom rad 5 og 6. Hekle 3 lm, fest med 1 kjm i overgangen mellom rad 5 og 4.

Hekle 9 staver tilbake rundt luftmaskebuene. Fortsett så med filethekling på rad 7. Tilsvarende hekler du deg rundt buen på rad 8 og 9. Gjenta radene 3-10 til blondkanten er ca 10-15 cm lenger enn ytterkanten av sjalet.

Avslutt med rad 11.

DIAGRAM A

Start her når du hekler denne spissen

Denne raden hekles før borden sys på sjalet

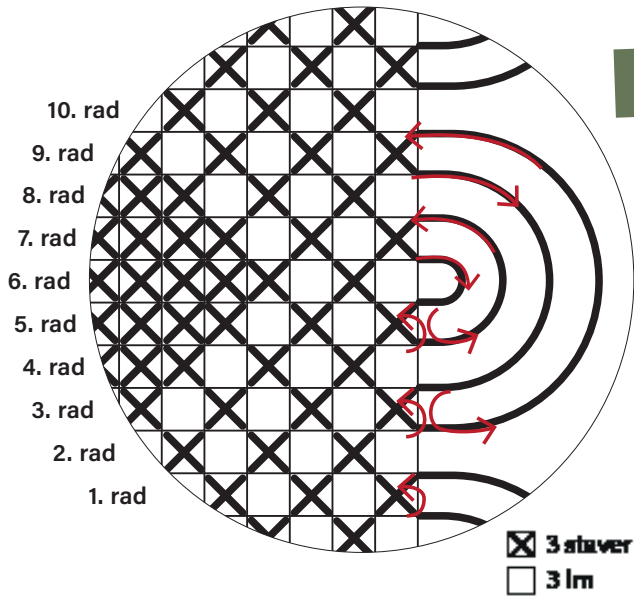
Gjenta til borden er like lang som ytterkanten av sjalet + ca 10-15 cm

Start arbeidet her

Start her når du hekler denne spissen

- † stav
- luftmaske (lm)
- kjedemaske (kjm)
- ⤵ 6 lm som ender i en kjm
- 3 lm
- ⌘ dobbeltstav
- ⤴ 5 lm

DIAGRAM B

SLIK MONTERER DU KANTEN OG HEKLER AVSLUTNINGEN:

Brett blonden i to for å finne midten. Fest midten av blonden til spissen midt på sjalet. Fest så hver ende av blonden til hver sin ende av sjalet. De ekstra centimeterne på blonden bruker du til å lage et legg på hver side av sjalspissen. Legget forhindrer at kanten krøller seg. Start å sy blondekanten til sjalet fra midten og ut. Gjenta på den andre siden.

Hekle de to spissene på blondekanten, en i hver ende. Begynn som vist i den blå delen av diagram A. Følg retningen i buene som vist med røde piler i diagram B. Gjør det samme i andre enden ved å følge beskrivelsen i den grønne delen av diagram A. Til slutt hekler du en rad med luftmaskebuer rundt både blondkant og sjal: *3 lm, hopp over 1 m, 1 kjm i neste m*. Fortsett fra * til * rundt hele arbeidet. Fest alle trådender godt.

